

Keuzedeel mbo

Werken met kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong (0-4 jaar)

Code

K1510

Ontwikkeld door: SBB in samenwerking met vertegenwoordigers van DCTerra en En nu jij kinderopvang
Penvoerder: Sectorkamer zorg, welzijn en sport

1. Algemene informatie

D1: Werken met kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong (0-4 jaar)

Studielast

240

Beroepsvereisten

Nee

Certificaten

Ja

Onderwijsinstellingen kunnen, onder specifieke voorwaarden, in de derde leerweg een certificaatgerichte opleiding aanbieden voor een keuzedeel dat na 1 augustus 2020 is vastgesteld. Zie vragen 7 en 17 van de veelgestelde vragen veranderaanpak (<https://kwalificatiestructuur-mijn.s-bb.nl/vragen/verander>).

Scholingsbehoefte/landelijke herkenbaarheid

Uit nieuwe inzichten blijkt dat kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong (0-4 jaar) specifieke behoeften hebben, zoals extra aandacht, ondersteuning of begeleiding. Wanneer deze ontwikkelingsvoorsprong niet op tijd wordt herkend, of onvoldoende wordt begeleid, kunnen uiteenlopende problemen ontstaan (Nederlands Centrum Jeugdgezondheid, 2024). Dit geldt zowel voor de korte- als lange termijn. Driftbuien, afzondering, een laag zelfbeeld, depressieve klachten en schoolverzuim zijn hiervan enkele voorbeelden. Daarnaast kan een tijdige signalering bijdragen aan het voorkomen van onterechte diagnoses bij kinderen (Nederlands Centrum Jeugdgezondheid, 2024).

Dit leidt tot een scholingsbehoefte op het gebied van de herkenning en begeleiding van kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong. Deze scholingsbehoefte wordt onderschreven door bronnen van het Kenniscentrum Hoogbegaafdheid (Kenniscentrum Hoogbegaafdheid, 2025) en het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid (Nederlands Centrum Jeugdgezondheid, 2024). Door het keuzedeel “Werken met kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong (0-4 jaar)” in te zetten voor (bij)scholing van werkenden in de kinderopvang kan aan deze scholingsbehoefte worden voldaan.

Zelfstandige betekenis

Na het volgen van dit keuzedeel zijn medewerkers in de kinderopvang breder inzetbaar. Zij leren een ontwikkelingsvoorsprong bij kinderen te herkennen en vast te stellen, deze kinderen te begeleiden en de ontwikkelingsvoorsprong met ouders te bespreken.

Doelgroep

Dit keuzedeel is bedoeld voor werkenden in de kinderopvang die zich willen laten (bij)scholen in het begeleiden van kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong.

Ingangsdatum certificaat

01-08-2026

Ontwikkeld voor kwalificatie(s)

Zie bijlage op www.s-bb.nl/kwalificatiedossiers

Toelichting

Relevantie van het keuzedeel

Kinderopvang speelt al jaren in op kinderen met een ontwikkelachterstand (VVE). Het aantal kinderen met een ontwikkelvoorsprong is verhoudingsgewijs vermoedelijk net zo groot als de doelgroep VVE (bron: SLO). Het is belangrijk dat medewerkers in de kinderopvang ook passend in kunnen spelen op de behoeften van kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong. Dit keuzedeel draagt bij aan scholing van pedagogisch medewerkers en de professionalisering van het vak. De beginnend beroepsbeoefenaar kan zich met dit keuzedeel onderscheiden als (gespecialiseerd) pedagogisch medewerker. Hierdoor is die breder inzetbaar in de kinderopvangsector.

Beschrijving van het keuzedeel

In dit keuzedeel doet de beginnend beroepsbeoefenaar specialistische kennis op en ontwikkelt vaardigheden om jonge kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong optimaal te begeleiden. De beginnend beroepsbeoefenaar leert wat de kenmerken zijn van een ontwikkelingsvoorsprong. Op basis van die kennis kan die een ontwikkelingsvoorsprong herkennen. De beginnend

D1: Werken met kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong (0-4 jaar)

beroepsbeoefenaar leert een ontwikkelplan op te stellen waarmee het kind gestimuleerd wordt tot spel, onderzoeken en experimenteren. Ook leert die om het kind met een ontwikkelingsvoorsprong te begeleiden. Tevens leert de beginnend beroepsbeoefenaar hierover te communiceren met collega's en de ouders van het kind.

Branchevereisten

Nee

Aard van keuzedeel

Verdiepend

2. Uitwerking

D1-K1: Signaleren en begeleiden van het kind met een ontwikkelingsvoorsprong

Complexiteit

De beginnend beroepsbeoefenaar voert werkzaamheden uit die uitvoerend van aard zijn, maar waarbij voortdurend alertheid en het inschatten van de situatie vereist zijn. Een complicerende factor is de grote diversiteit tussen de kinderen waarop de beginnend beroepsbeoefenaar moet inspelen. Ook binnen de groep van kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong is de diversiteit aan signalen een complicerende factor. Het signaleren en begeleiden van een kind met een ontwikkelingsvoorsprong vereist daarom specialistische kennis en vaardigheden. Een afbreukrisico kan zijn het niet of niet tijdig signaleren van een ontwikkelingsvoorsprong door de beginnend beroepsbeoefenaar, waardoor het kind met een ontwikkelingsvoorsprong geen passende begeleiding krijgt in diens ontwikkeling.

Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid

De beginnend beroepsbeoefenaar is verantwoordelijk voor het zelfstandig uitvoeren van de taken op het gebied van signaleren en begeleiden van een kind met een ontwikkelingsvoorsprong. De beginnend beroepsbeoefenaar werkt in een team onder regie en (eind)verantwoordelijkheid van een leidinggevende. Bij ingewikkelde vraagstukken of situaties kan die terugvallen op het team, de leidinggevende of betrokken experts.

Vakkennis en vaardigheden

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- heeft specialistische kennis van de cognitieve, motorische, sociale en emotionele ontwikkeling van een kind met een ontwikkelingsvoorsprong van 0 tot 4 jaar
- heeft kennis van het model van de zijnskenmerken van een kind met een ontwikkelingsvoorsprong
- heeft kennis van de zelfsturing van een kind met een ontwikkelingsvoorsprong
- heeft kennis van het welbevinden en de spelbetrokkenheid bij een kind met een ontwikkelingsvoorsprong
- heeft kennis van motivatietechnieken bij kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong
- heeft basiskennis van begrippen en theorieën over de werking van het brein van een kind met een ontwikkelingsvoorsprong
- heeft kennis van de aspecten die het signaleren van kindkenmerken passend bij een ontwikkelingsvoorsprong beïnvloeden
- heeft kennis van de invloed van de speelleeromgeving op het gedrag van kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong
- heeft kennis van mogelijke uitingsvormen van een ontwikkelingsvoorsprong, zoals onderpresteren of moeilijk verstaanbaar gedrag
- heeft kennis van instanties en inhoudsdeskundigen gericht op kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong
- heeft kennis van ouderbetrokkenheid bij de begeleiding van het kind met een ontwikkelingsvoorsprong
- heeft kennis van verschillende soorten oudergesprekken
- heeft brede kennis van richtlijnen van de kinderopvangorganisatie voor het begeleiden van kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong
- kan signalen van een ontwikkelingsvoorsprong herkennen
- kan een begeleidingsbehoefte bij een kind met een ontwikkelingsvoorsprong vaststellen
- kan een ontwikkelplan voor een kind met een ontwikkelingsvoorsprong opstellen
- kan sensitief responsief reageren op gevoelens, emoties en vragen van kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong
- kan spel- en ontwikkelingsmaterialen kiezen en aanbieden aan kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong
- kan reflecteren op diens eigen handelen in de begeleiding van kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong
- kan aan ouders en collega's tips en uitleg geven over kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong
- kan een overdracht voor een onderwijs- of zorginstelling schrijven
- kan gesprekstechnieken toepassen